

Lausunto

27.09.2024

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälästä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

Vesihuoltolaitoksen määritelmä 3§

- Terveydensuojelulain ja vesihuoltolain vesihuoltolaitoksen määritelmien yhdenmukaistaminen on tärkeä ja kannatettava muutos. Tämä helpottaa toimijoiden määrittelyä myös terveydensuojeluviranomaisen näkökulmasta. Määritelmän ulkopuolelle jääneet yksiköt on tärkeää saada valvonnan piiriin.

Viranomaisten toimivaltuudet 4§

Viranomaisten toimivaltuuksissa on esityksessä päällekkäisyyttä. Vesihuoltolaissa tulee tuoda selkeästi esille, mitä eri viranomaiset valvovat ja päällekkäisyyttä valvonnassa ei pidä esiintyä. - Talousveden laadun ja vesilaitosten valvonta kuuluu terveydensuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisille, joka tulisi mainita myös vesihuoltolain pykälässä. Terveydensuojelulain mukaan kunnan terveydensuojeluviranomainen hyväksyy vesilaitosten riskienhallintasuunnitelmat, jotka ovat olennainen osa varautumista. Varautumista tulee valvoa yhteistyössä, mutta siten, että talousveden laatuun liittyvä varautuminen on terveydensuojeluviranomaisen vastuulla.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet ja liittämiselvöllisyys 8§

- Liittämiselvöllisyyden ulkopuolelle jäämisen tulee edelleen pysyä mahdollisena. Tässäkin on tarpeen tunnistaa maaseutualueiden erityispiirteitä ja tilanteita, joissa vesihuoltolaitokseen tai viemäriverkostoon liittyminen ei ole kokonaisvastuullista (esim. tyhjenevät purkukuntoiset kiinteistöt, kiinteistöt, joihin on tehty merkittäviä panostuksia nykyainsäädännön mukaisten

kiinteistökohtaisten järjestelmien rakentamiseksi sekä erityisen syrjässä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella olevat kiinteistöt).

- Vapautuspäätösten tekemisen tulisi olla mahdollista asiakirjojen perusteella, jos kiinteistöllä on käytössään riittävästi laadukasta talousvettä sekä lainsäädännön täyttävät vesijärjestelmät. Todentamisvelvoitteen tulee olla kiinteistönomistajalla.

Lausunnonpyyntövelvollisuus 11§

Esitys lausuntopyyntövelvollisuuden muuttamisesta tarvittaessa pyydettyväksi on hyvä esitys ja tukee normien purkoa. Laissa tulisi tuoda esille, millaisissa tapauksissa lausunto tulee pyytää ja milloin ei.

Vesilaitosten häiriötilanteet ja niistä ilmoittaminen 15§

Kunnan terveydensuojeluviranomaiselle esitetään uutta velvollisuutta ilmoittaa viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tietoonsa tulleesta merkittävästä häiriötilanteesta vesihuoltopalveluissa.

- §15 b Talousveden häiriötilanteista tulee Tervon ympäristöterveyspalveluiden mielestä ilmoittaa ensisijaisesti kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, joka valvoo talousveden laatua terveydensuojelulain nojalla. Kuntien valvontaviranomaiset ilmoittavat häiriötilanteesta ELY-keskukselle, mikäli häiriötilanne koskee pohjavesiä, valvontatietojärjestelmänsä (VATI) kautta samalla ilmoituksella kuin muillekin tahoille. Lakiin tulee lisätä myös ELY-keskuksella velvollisuus ilmoittaa terveydensuojeluviranomaiselle talousveden häiriötilanteesta, mikäli laitos ei ole tehnyt ilmoitusta terveydensuojeluviranomaiselle.

- Vesihuoltolain muutosehdotuksessa §15 a on säädetty riskienhallintasuunnitelmasta, joka on jo osa terveydensuojelulakia. Riskienhallintasuunnitelmasta ja varautumisesta tulisi Tervon kunnan ympäristöterveyspalveluiden mielestä säätää terveydensuojelulain nojalla lainsäädännön päällekkäisyyden välttämiseksi.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

Toimintaympäristön muutos

- On tärkeää, että ilmastonmuutoksen vaikutukset ja sään ääri-ilmiöiden esiintyminen on huomioitu. Erityisesti maaseutumaisilla alueilla ja pienissä vesihuollon toimintayksiköissä näkyy edelleen vahvasti asenneongelmaa muutoksen vakavuuteen suhtautumisessa. Ilmastonmuutosta ja lisääntyviä rankkasateita sekä kuivuuskausia ei nähdä todellisena riskinä omalle vesilaitokselle, ja asiaan ei varauduta lainkaan. Varautumisvelvollisuudesta on hyvä säätää selkeämmin tulevassa vesihuoltolaissa.
- Maaseutualueiden vähenevä väestö ja sen myötä toiminnan heikkenevä kannattavuus on tunnistettu ja se on tärkeää huomioida lain suunnittelussa. Uudessa laissa on selkeästi huomioitava myös maaseutualueiden vesihuollon turvaaminen ja infrastruktuurin sekä toimijoiden osaamisen saattaminen ajan tasalle, kustannuksista on pystyttävä huolehtimaan vesihuollon ja laadukkaan juomaveden turvaamiseksi.

Muut huomiot

Turhaa sääntelyä tulee välttää. Tavoitteenahan on lisätä normien purkua eikä lisätä sääntelyä entisestään.

Vihottula Maarit
Tervon kunta / Ympäristöterveyspalvelut